

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ

ОФІС
ДОБРОЧЕСНОСТІ
НАЗК

ПРОЗОРА
ШКОЛА

Методичні рекомендації

щодо організації та проведення
Тижня доброчесності
у закладах загальної середньої освіти

Шановні освітяни!

Українська школа – це не просто місце навчання, а й простір, де формується нове покоління громадян – свідомих, відповідальних, здатних до справедливих рішень і сміливих дій. У час, коли суспільство переживає значні виклики і трансформації, саме доброчесність стає тим фундаментом, який допомагає тримати стійкість, довіру та єдність.

Доброчесність – це не абстракція і не разова дія. Це культура поваги, справедливості та відповідальності, яка проявляється у щоденних виборах кожного з нас. У тому, як ми дотримуємося правил, як взаємодіємо одне з одним, як ставимося до спільної справи, як поведимося навіть тоді, коли нас ніхто не бачить.

Саме школа є тим простором, де діти вчатьсЯ цієї культури змалечку. Ваші уроки, позиція, приклад, навіть маленькі щоденні рішення – усе це формує уявлення дітей про чесність, честь і гідність. І саме завдяки вам – вчителям та вчителькам, вони розуміють, що доброчесність – це сила, а не слабкість, це ресурс, а не перешкода.

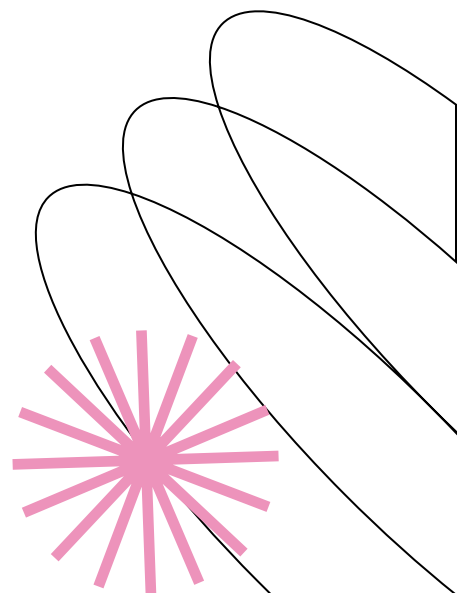
Тиждень доброчесності – не просто серія заходів. Це нагода створити простір для відвертих розмов, практичних історій, командної роботи й роздумів про те, яким ми хочемо бачити наше суспільство в майбутньому. Це шанс допомогти учням та ученицям усвідомити: їхні рішення вже сьогодні впливають на те, якою буде Україна завтра.

Дякуємо вам за щоденну працю, відданість та бажання будувати культуру доброчесності разом із нами. Запрошуємо долучатися до ініціативи, адаптувати ці рекомендації під потреби вашої школи та сприяти вихованню покоління, яке змінюватиме країну відповідально та з гідністю.

Разом формуємо суспільство, у якому довіряють одне одному і вірять у майбутнє.

З повагою

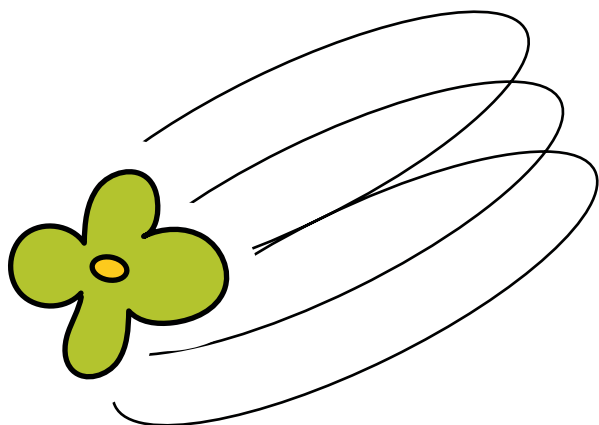
**команда Офісу
доброчесності НАЗК**

Зміст

- Чому важливо говорити з учнівством про доброчесність?.....4
- Що таке Тиждень доброчесності у школі?.....4
- Як проводити Тиждень доброчесності з учнями та ученицями?.....5
- Що допоможе вчителям та вчителькам напередодні та під час підготовки до Тижня доброчесності?.....6
- Заняття для наймолодших школярів та школярок «Доброчесність у кожному з нас!» (рекомендовано для 1-4 класів)....10
- Заняття «Дерево доброчесності: ростимо чесність разом» (рекомендовано для 5-8 класів).....13
- Заняття «Сила щоденного вибору» (рекомендовано для 9-11 класів).....15

Чому важливо говорити з учнівством про доброчесність?

Сьогодні суспільство стикається з безліччю різних викликів, у таких же умовах перебуває і сучасна освіта. Організація ефективного освітнього процесу потребує нових підходів та стратегій, а одним із завдань сучасної освіти є розвиток дітей не лише як учасників освітнього процесу, а й громадян та майбутніх кваліфікованих фахівців, які вже з дитинства знатимуть, що таке доброчесність, чому важливо жити та діяти саме згідно з її принципами та чеснотами.

Кожен період у житті дитини має свої певні особливості. У шкільному віці наші діти проводять більшу частину свого часу саме в школі, а це і уроки, і перерви, гуртки або група продовженого дня — постійне спілкування з однолітками. І єдині дорослі, з якими вони в цей час взаємодіють, — це вчителі та вчительки. Така взаємодія відбувається за різних ситуацій, і педагоги є не просто передавачами нової інформації, знань, а й прикладом для наслідувань, ключовими фігурами, які впливають на формування моральних цінностей та чеснот, що стануть важливою складовою майбутнього як кожної окремої особистості, так і суспільства, країни в цілому.

З практики інтеграції тематики антикорупції та доброчесності в освітній процес маємо результати — введення дітей у дискурс доброчесності змалечку, зі шкільного віку, в подальшому позитивно впливає на прийняття важливих рішень школярами вже в дорослому житті.

Що таке Тиждень доброчесності у школі?

Тиждень доброчесності — це п'ять робочих днів, протягом яких навчальні та позанавчальні активності дітей будуть присвячені темі доброчесності. Ви можете обрати всі із запропонованих або зосередитись на тих, які здаються вам найкращими саме для ваших учнів та учениць.

Мета такого тематичного тижня — знайомство учнівства з поняттям «доброчесність», актуалізація та поглиблення знань про корупцію, її негативні наслідки.

Тиждень доброчесності варто організовувати щорічно за 1-2 тижні до 9 грудня — Міжнародного дня боротьби з корупцією.

Проте ви можете не обмежуватись цими датами, адже говорити з дітьми про доброчесність завжди важливо та актуально.

Як проводити Тиждень доброчесності з учнями та ученицями?

Посібник до Тижня доброчесності — 2025 традиційно має свої «родзинки» та є традиційним поєднанням практичного досвіду, творчості та сучасного погляду на виховання культури доброчесності в освіті України. Цього року ми ще більше розширили коло партнерів та учасників, щоб створити матеріали, які будуть не лише корисними, а й натхненними та інтерактивними.

До розробки посібника долучилися педагоги з різних регіонів, які систематично інтегрують тематику доброчесності, етичної поведінки та антикорупції у щоденні уроки, класні години та виховні заходи.

Щиро дякуємо Комунальній установі «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Запорізької міської ради; комунальному закладу «Вінницький ліцей №20», Науковому ліцею «Політ» Комунального закладу вищої освіти «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія» Полтавської обласної ради. Ваша робота є невід’ємною частиною спільної справи формування середовища, у якому доброчесність, відповідальність і справедливість стають природною нормою для кожної дитини.

У цьому посібнику ми пропонуємо активності, які можна вільно комбінувати залежно від віку, потреб і особливостей ваших учнів та учениць. Це сучасні вправи, ситуаційні завдання, мініпроекти та ігрові методики, що допоможуть зацікавити учнівство темами доброчесності, етики та протидії корупції.

Наше завдання зробити тему близькою, життєвою та потрібною. А ваше – обрати ті інструменти, що найкраще підійдуть саме вашому учнівству.

Разом ми створюємо освітнє середовище, у якому доброчесність – не виняток, а щоденна практика.

Що допоможе вчителям та вчителькам напередодні та під час підготовки до Тижня доброчесності?

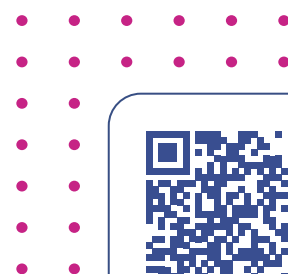
Тема антикорупції залишається однією з найбільш болючих та обговорюваних у суспільстві. Проте для освітянської спільноти вона тривалий час залишається недостатньо розкритою. Саме тому, перш ніж говорити про це з учнями та ученицями – радимо ознайомитись з основами.

Пропонуємо пройти онлайн-курси, розроблені для педагогів та громадян, що цікавляться цією темою:

1 Курс «Прозора школа: як побудувати прозоре середовище»

Про що педагоги дізнаються, пройшовши курс:

- Що таке доброчесність та чому важливо про це говорити зі школярами?
- Що таке корупція та які її прояви в освітньому середовищі?
- Які права та обов'язки педагога?
- Що таке академічна свобода?
- Поняття академічної свободи.
- Педагогіка партнерства як основа доброчесного середовища.

Важливо!
для проходження курсу
необхідно зареєструватись
на навчальній платформі.

Курс передбачає різноманітні формати роботи: відеолекції, текстові матеріали, практичні завдання.

Робота з курсом – асинхронна, тому пройти його можна у будь-який зручний час та у власному темпі.

Де пройти: онлайн-платформа **study.nazk** за посиланням.

2 Мультсеріал «Путівник доброчесного учителя»

Це серія відеороликів для педагогів. Кожен епізод – аналіз конкретної ситуації зі шкільного життя, що пов'язана з темою доброчесності. Суперечливі моменти, уточнення, нюанси й запитання – з усім розберемося, усе пояснимо!

Переглянувши мультсеріал, глядачі віднайдуть відповіді на запитання, які хвилюють багатьох педагогів:

- Чи є подарунок від учнівства проявом корупції?
- Чи може вчитель(ка) займатися репетиторством?
- Чи можна проводити додаткові гуртки в школі, де працюєш?
- Чи може вчитель(ка) збирати в батьків гроші на додаткові підручники?

Де проглянути: онлайн-платформа [study.nazk](https://study.nazk.com) за посиланням.

3 Онлайн-курс «Навчати(ся): що розповісти про доброчесність на уроці»

Онлайн-курс присвячений навчанню доброчесності в школі.

Курс містить сім тем, кожна з яких поступово занурить вас у контекст антикорупції та доброчесності і на завершення – продемонструє конкретні інструменти для роботи з учнями та ученицями як на уроках, так і поза ними.

Які теми охоплює курс:

- поняття корупції
- наслідки корупції
- міжнародний та український досвід запобігання та боротьби з корупцією
- що таке доброчесність та яка роль освіти в її просуванні
- як говорити з учнівством про доброчесність.

Важливо!
Для проходження курсу
необхідно зареєструватись
на навчальній платформі.

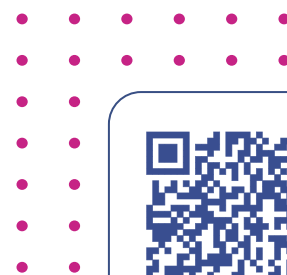
Де проглянути: онлайн-платформа [study.nazk](https://study.nazk.com) за посиланням.

4 Онлайн-курс «Крок за кроком до прозорості. Сходи антикорупційної освіти»

Курс навчає педагогів упроваджувати доброчесність і антикорупційну освіту в закладах загальної середньої освіти. На вас чекає огляд міжнародних стандартів, українського досвіду, відгуки педагогів та практичні вправи.

Для вчителів та вчительок всіх навчальних предметів, всіх освітніх галузей закладів загальної середньої освіти.

Де пройти: онлайн-платформа [study.nazk](https://study.nazk.gov.ua) за посиланням.

Важливо!

для проходження курсу
необхідно зареєструватись
на навчальній платформі.

5 Ігрові інструменти «Доброчесність у дії»

Добірка інтерактивних ігор та симуляцій, створених для того, щоб навчати принципам доброчесності не «в теорії», а через досвід. Це безпечний простір для моделювання реальних дилем, командної співпраці та ухвалення чесних рішень.

У комплекті також настільні ігри — з повним пакетом матеріалів, доступних для вивантаження та використання на заняттях.

Наші ігри допомагають здобувачам освіти і педагогам розвивати критичне мислення, розуміння наслідків вибору та навички відповідальної поведінки — крок за кроком вибудовуючи культуру довіри в освіті.

Де пройти: онлайн-платформа [study.nazk](https://study.nazk.gov.ua) за посиланням.

6 Казка

«Світло над Чесляндією»

Маленька історія про велике світло. Казка знайомить дітей із Тимком і Ліною, які вчаться розрізняти справедливість і підступність, бачити наслідки вибору та не мовчати там, де важлива правда. Це м'який спосіб говорити про чесність, довіру й сміливість стояти на правильному боці — через пригоди, емоції та зрозумілі життєві ситуації.

До казки створено також короткий тизер, який допомагає зануритись в атмосферу Чесляндії та зробити урок або презентацію ще яскравішими.

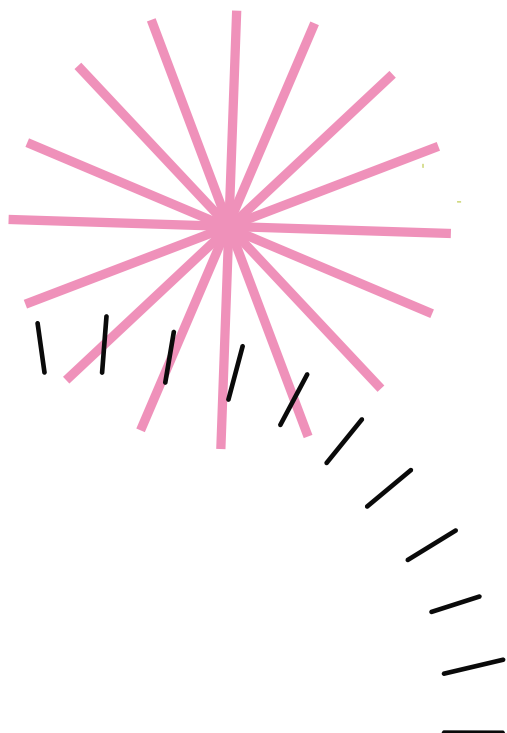
Де пройти: онлайн-платформа [study.nazk](https://study.nazk.com) за посиланням.

7 Відео

«Що для мене є доброчесність?»

Доброчесність — це чинити правильно, навіть коли ніхто не бачить. А що для вас означає доброчесність?

Перегляньте відео та продовжіть ланцюжок визначень, запропонувавши свої.

Заняття для наймолодших школярів та школярок

«Доброчесність у кожному з нас!»

Автор: Шульженко Олександра, консультант Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Запорізької міської ради»

Аудиторія:

учнівство 1-4 класів

Формат:

офлайн / онлайн

Тривалість:

35 хв

Перегляньте з учнівством відео від «зіркового гостя».

КРОК 1. Вступ «Знайди частинки»

- Розкажіть учням / ученицям, що в класі заховано частинки пазла. (додаток 1)
- Попросіть дітей знайти, скласти їх та дізнатися, про що буде урок! Коли всі частинки пазла знайдено, діти складають напис: «ДОБРОЧЕСНІСТЬ».

Офлайн:

діти шукають картки в класі

Онлайн:

учитель демонструє слайди або надсилає зображення з літерами / словами

Обговорення:

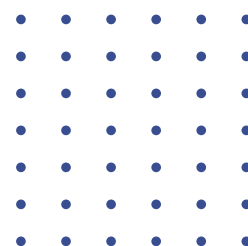
- Як ви думаєте, що означає слово «доброчесність»?
- Які слова схожі на «доброчесність»? (добрий, чесний, справедливий)
- Що означає «бути доброчесним»?
- Чому важливо діяти чесно навіть тоді, коли тебе не бачать?

КРОК 2.

Запропонуйте учням / ученицям переглянути та обговорити мультфільм за цим [лінком](#)

Запитання для роздумів: групова робота додатки 2–5

- 1 група** – Чому інші тварини спочатку не розуміли їжачка?
- 2 група** – Чи був він добрим? У чому це проявлялося?
- 3 група** – Як він поведився, коли йому було складно?
- 4 група** – Що ти зробив би / зробила б на його місці?

Вправа «Коло рівності»

■ Попросіть учнів / учениць стати у коло та сказати одне речення, яке починається словами:

Я особливий, тому що... або **Я вмію робити добро, коли...**

Методичний коментар:

Ця вправа допомагає побачити різноманітність і повагу до кожного.

■ Нехай учні / учениці уявлять, що (як і в мультфільмі, який вони дивились) скоро наближається Різдво.

Якщо б ти був у класі Їжачка, який подарунок ти зробив би йому, щоб він почувався прийнятим?

Діти малюють свій подарунок, це може бути не річ, а щось символічне: обійми, теплі слова, спільна гра, посмішка. **(додаток 6)**

Коментар вчителя / вчительки:

Їжачок був не схожий на інших, але він залишився чесним і добрим.

Доброчесність – це не мода, це коли твоє серце справжнє.

КРОК 3. Вправа «Добрі слова»

Запропонуйте учням / ученицям вибрати з переліку слова, які асоціюються з доброчесністю.

Приклад списку слів:

доброта **чесність** **заздрість** **дружба** **байдужість** **допомога** **грубість** **посмішка**
правда **хитрість** **щирість** **брехня** **повага** **турбота** **образа** **справедливість**

Якщо слово **доброчесне** – діти плескають у долоні.

Якщо слово **недоброчесне** – діти присідають.

Коментар:

Це одночасно і руханка, і ціннісна вправа, яка допомагає дітям у веселій формі розрізняти доброчесні та недоброчесні вчинки.

Створіть разом з учнями / ученицями за допомогою ШІ з вибраних слів пісню.

Ви можете скористатися такими застосунками:

[Musicful](#)

[Suno AI](#)

[Udio](#)

Методичний коментар:

Пісню можна створити завчасно і після попередньої вправи «Добрі слова» увімкнути готовий результат і обговорити:

- Які слова ви впізнали у пісні?
- Який настрій у цієї мелодії?

Або створити пісню вже разом з учнями, щоб вони брали участь у процесі, проте, *радимо завчасно обрати для себе застосунок та зареєструватися в ньому.*

КРОК 4. Вправа «Скринька добрих рішень»

Запропонуйте учням / ученицям обрати одну добру або чесну справу, яку він / вона зробить цього тижня.

Приклади: *я допоможу молодшому братові, я не ображатиму інших.*

Коментар вчителя / вчительки:

Ми вже зібрали багато добрих слів. А тепер кожен може зробити крок далі – обрати одну добру або чесну справу, яку зробить цього тижня.

Напишіть на папірці або в чаті речення, що починається словами «Я зроблю / допоможу...»

Офлайн:

діти записують і кладуть свої записки у скриньку

Онлайн:

діти пишуть у чаті або на спільній дошці

Коментар вчителя / вчительки:

У нашій скриньці тепер живуть добрі рішення. Вони нагадуватимуть нам, що **добročесність** – це не просто слова, а щоденні правильні вчинки.

КРОК 5. Рефлексія

Запропонуйте в кінці уроку учням / ученицям подивитися в чарівне дзеркало, яке показує тільки добročесних людей, та перевірити себе.

Коментар вчителя / вчительки:

(Учні / учениці по черзі підходять до дзеркала і дивляться у нього. Коли всі учні / учениці подивилися, вчитель говорить, що дзеркало сьогодні показало всіх, а це означає, що сьогодні кожен був добročесним.)

Оголосіть, що залишаєте чарівне дзеркало у класі назавжди і тепер діти зможуть перевіряти себе ним щоразу, коли захочеться згадати: що ми зробили доброго сьогодні і що можемо зробити завтра.

В кінці уроку можна подарувати кожному маленьку наліпку або паперове сердечко з написом «**Ношу добročесність у серці**», «**Я – добročесний, як їжачок!**». (додатки 7,8)

Заняття

«Дерево доброчесності: ростимо чесність разом»

Автор: Загородня Оксана, заступник директора з навчально-виховної роботи комунального закладу «Вінницький ліцей № 20»

Аудиторія:

учнівство 5-8 класів

Формат:

офлайн

Тривалість:

40 хв

Перегляньте з учнівством **відео** від «зіркової гості».

КРОК 1.

Покажіть учням та ученицям зображення дерева. Запропонуйте їм уявити, що **доброчесність – це дерево**. Воно має **корені** – наші переконання, **стовбур** – наші рішення, **гілки і плоди** – наші добрі вчинки.

Обговоріть такі питання:

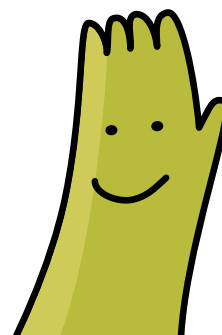
- Що може бути «коренем» чесності для учня / учениці?
- Які «плоди» приносить доброчесна поведінка?
- Які «плоди» приносить недоброчесно поведінка – списування, хабарництво, плагіат?

КРОК 2. Групова робота «Ростимо дерево»

Методичний коментар:

Основа вправи – інтерактивний прийом **«Фішбоун»** (з англійської «риб'яча кістка») – прийом критичного мислення, сенс якого полягає у встановленні причинно-наслідкових зв'язків між об'єктом аналізу і факторами, які на нього впливають. Ми використаємо асоціацію з деревом доброчесності. Принцип той самий, але **проблема внизу – у корені, види порушення академічної доброчесності зліва, наслідки і факти справа**. Наслідками порушень доброчесної поведінки є випадки з життя відомих осіб та компаній. Всі приклади є реальними історіями та мали для власників негативний результат.

Об'єднайте клас у **3 групи**.

Група 1 – опрацьовує проблему «Академічна доброчесність». Учні та учениці мають записати на папері або намалювати біля кореня причини порушення академічної доброчесності.

Група 2 – обирає види порушення академічної доброчесності та розташовує на гілках ліворуч. (додаток 1)

Група 3 – добирає відповідні наслідки і факти, розміщує їх напроти на гілках праворуч.

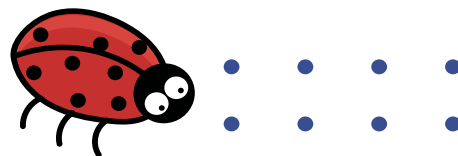
КРОК 3.

Перегляньте короткі історії з прикладами порушення академічної доброчесності відомими людьми та негативними наслідками для них. (додаток 2)

КРОК 4. Обговорення ситуацій

Поставте питання учням та ученицям:

- Які цінності допомагають не порушувати принципи академічної доброчесності?
- Що відбувається, якщо її порушувати?
- Чи готові вони відповідати за наслідки?

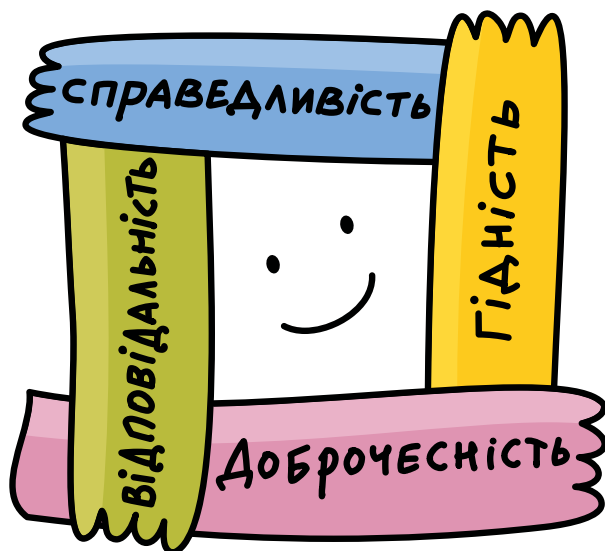
КРОК 5. Рефлексія

■ За допомогою застосунку **Mentimeter** створіть опитування:

«Яке слово найточніше описує ваш сьогоднішній висновок?»

■ Кожен учень за допомогою телефону пише одне слово або фразу, формується хмара – «вибір», «чесність», «усвідомлення», «відповідальність».

■ Презентуйте результати на екран.

Заняття

«Сила щоденного вибору»

Автор: колектив Наукового ліцею «Політ» Кременчуцької гуманітарно-технологічної академії

Аудиторія:

9-11 класи

Формат:

офлайн / онлайн

Тривалість:

45 хв

Перегляньте з учнівством відео від «зіркового гостя».

КРОК 1. Вступна частина

Щоранку, навіть не замислюючись, ми робимо вибір:

- прокинутись вчасно чи ще «5 хвилин»,
- відповісти на повідомлення друга чи проігнорувати,
- підготуватись до уроку чи «якось буде».

І таких дрібних рішень десятки щодня. Саме з них поступово складається те, якою людиною ми стаємо.

Сьогодні поговоримо про це: щоденні вибори, які здаються дрібницями, але безпосередньо впливають на наше майбутнє та майбутнє інших. Іноді ми не помічаємо, як опиняємось у «сліпих зонах», коли чесність відходить на другий план: «підказав – і нічого», «списав лише один раз», «збрехав трохи – не страшно». Але саме в таких ситуаціях проявляється доброчесність – наш внутрішній компас. Вона не про страх бути спійманим, а про вибір бути чесним. З маленьких рішень формується довіра до нас, наш характер і репутація. Сьогодні також спробуємо побачити ці «сліпі зони» у звичайних ситуаціях підліткового життя й зрозуміти, як доброчесність допомагає обирати правильне щодня.

Створення інтерактивної «Хмари думок» (Mentimeter)

Запросіть учнів та учениць перейти за QR-кодом та написати: з чим вони асоціюють доброчесність, а також поділитися думками.

Мікропідсумок

Доброчесність – це не просто про закон чи перелік заборон. Це частина нашої гідності, того, ким ми є, навіть коли нас ніхто не бачить: у школі, в інтернеті, у спілкуванні – ми щодня обираємо, як діяти.

КРОК 2. Вправа «Продовжи думку» (або WordWall)

Роздайте учням / ученицям картки, у яких міститься початок думки, та запропонуйте їм продовжити речення.

- Поважати інших – це....
- Бути справжнім – це...
- Визнавати помилки – це...
- Не шукати легких шляхів – це....
- Зберігати довіру – це...

Мікропідсумок

Отже, **бути доброчесним** – це не лише не списувати, а й говорити правду; визнавати власні помилки; поважати чужу думку; діяти чесно навіть тоді, коли ніхто не бачить.

КРОК 3. Вправа «Фактчекинг»

Покажіть учнівству картинки, згенеровані ШІ, та попросіть їх прокоментувати (4 картини і перелік питань до кожної).

- Чи побачили ви факт порушення доброчесності на демонстрованій картинці?
- У чому саме він полягає?
- Чи можете назвати вид порушення доброчесності?
- Як варто було вчинити, на вашу думку?
- Чому це важливо?

Мікропідсумок

Кожна ситуація – це дзеркало, яке відображає, хто я і якою людиною хочу бути.

КРОК 4. Вправа «Лайк / Дизлайк»

- Зачитайте твердження.
- Якщо учні / учениці **погоджуються** з ним і вважають, що це доброчесна дія, вони піднімають **палець вгору**.
- Якщо **не погоджуються** і вважають, що це приклад недоброчесної поведінки, опускають **палець вниз**.

(слайди з кожною тезою окремо)

1. Справжній друг тебе завжди прикриє, навіть якщо ти обманув когось, бо дружба понад усе. **Лайк чи дизлайк?**
2. Ти написав/ла неприємний коментар з анонімної сторінки, адже це краще, ніж сказати людині в обличчя. **Лайк чи дизлайк?**
3. Ти вважаєш, що говорити правду своїм близьким, навіть якщо вона неприємна, важливо. **Лайк чи дизлайк?**
4. Коли ти частина команди, то «це більше не моя справа» не працює: або ти допомагаєш, або підводиш усіх. **Лайк чи дизлайк?**
5. Те, що ти пишем в мережі, не має значення, якщо ти цього не казав/ла в реальному житті. **Лайк чи дизлайк?**
6. «Маленький подарунок» за оцінку чи послугу – це ж нормально. **Лайк чи дизлайк?**

Мікропідсумок

Кожне наше «лайк» або «дизлайк» сьогодні – це не просто жест, а відображення наших цінностей.

Доброчесність – це насамперед про щирість, повагу і сміливість обирати правильне, навіть коли це непросто.

КРОК 5. Вправа «Щоденні вибори»

Щодня ми приймаємо рішення, іноді великі, іноді майже непомітні, але саме ці щоденні вибори формують нас як особистість. Ми реалізуємо себе не лише тоді, коли отримуємо нагороди чи визнання, а й тоді, коли чесно виконуємо свою роботу, поважаємо інших, реагуємо на несправедливість або виявляємо турботу в різних сферах нашого життя.

■ Роздайте учням та ученицям картки з піктограмами (піктограми), що символізують одну зі сфер діяльності (освіта, самовираження, здоров'я, спілкування, суспільна активність), запропонуйте об'єднатися у групи за піктограмами та визначити назву сфери.

Як ви думаєте, яку сферу діяльності підлітка ілюструє ваша піктограма?

■ Об'єднайте учнівство у групи, роздайте картки із ситуаціями, попросіть виконати завдання:

Прочитайте уважно ситуацію та дайте відповіді на запитання:

- Чи є тут порушення доброчесності?
- Чи герой усвідомлює, що чинить нечесно?
- Чому так легко цього не помітити?
- Як треба було вчинити?

Ситуація 1. Освіта

Марко добре розбирається в гуманітарних предметах, але з математикою має труднощі. Він мріє вступити до престижного університету на міжнародні відносини. Попереду – НМТ. Друзі радять користуватись штучним інтелектом: «Просто кидаєш задачу – і маєш готову відповідь».

Марко починає готуватись саме так: він вводить завдання в GPT, списує відповіді, запам'ятовує розв'язки, але не намагається зрозуміти логіку. Йому здається, що це не обман – він просто «розумно використовує технології».

Ситуація 2. Самовираження

Софія веде TikTok-блог про «свій стиль життя». Вона хоче виглядати креативною, не схожою на інших. Її кумир – популярна блогерка. Спочатку Софія просто «надихається», але згодом починає копіювати жарти, стиль, теми відео та подачу. Аудиторія росте, вона отримує схвалення. Софія не вважає це плагіатом: «Я ж просто повторюю ідеї – не краду текст».

Ситуація 3. Здоров'я

Максим каже мамі, що харчується в школі та вдома добре: їсть супи, овочі, каші. Насправді він викидає домашню їжу. У школі купує снеки, солодощі, газовані напої та чипси. Йому зручно і смачно, а головне – ніхто не питає зайвого. Він думає: «Це мое тіло – сам вирішую. Нічого страшного».

Ситуація 4. Спілкування

Марина пообіцяла подрузі піти разом на благодійну подію. Але за годину до зустрічі отримує запрошення на вечірку, яку давно чекала. Не бажаючи конфлікту, вона каже неправду: «Вибач, у мене з'явилися справи, не встигаю». Їй здається, що це «невинна брехня».

Ситуація 5. Громадянська позиція

Олег бере участь у шкільному волонтерському проєкті. Діти збирають допомогу для військових і внутрішньо переміщених осіб. Разом з іншими учнями він розподіляє зібрані речі по коробках, допомагає писати листи підтримки, веде облік. Одного дня випадково помічає, як старшокласник, який курує склад, відкладає вбік кілька речей. Той помічає, що Олег усе бачив, і каже:

«Не переймайся. Частину все одно списують. Та й я лиш трохи взяв. До речі, якщо триматимеш язик за зубами, запишу тебе в список активних волонтерів. Отримаєш подяку, сертифікат. Олег розгублений. Він розуміє, що те, що відбувається – несправедливо, але боїться втратити можливість отримати визнання і вигоди. Йому здається, що все одно нічого не зміниться, якщо він щось скаже».

Презентація результатів обговорення в групах.

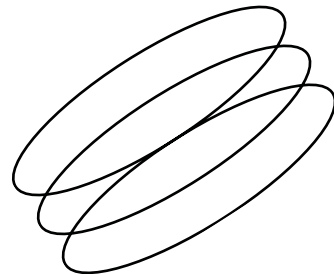
Ускладнення вправи

■ Запропонуйте кожній групі картку, на якій вказаний часовий проміжок (через 1 рік, через 2 роки, через 5 років, через 10 років).

Учням треба з урахуванням часу змодельовати, як змінилася ситуація, та дати відповідь на запитання.

■ Дайте відповідь на такі питання: (додаток 1)

- Як цей вибір вплинув на героя ситуації?
- Як цей вибір вплинув на його стосунки?
- Як би ви вчинили на місці героя?

Мікропідсумок

Кожна ситуація, яку ми сьогодні розглянули, – це приклад із життя. Ми побачили, що доброчесність – це не разовий вчинок, а щоденна дія у спілкуванні, цифровому просторі, виборі слів і рішень, у тому, як ми поведимося онлайн чи наодинці із собою. А головне – ми засвідчили, що кожен вибір має наслідки, і ці наслідки не завжди помітні одразу, але вони точно мають вплив.

КРОК 6. Вправа «Камінь - ножиці - папір»

Об'єднайте учнів та учениць у пари для гри «Камінь - ножиці - папір», де цим поняттям відповідають запитання. (додаток 1)

3 хвилини.

— Ножиці

Щоб ти хотів / хотіла підкоригувати у своїх вчинках вже сьогодні?

— Камінь

У якій з озвучених ситуацій ти впізнав / впізнала себе?

— Папір

Яке правило доброчесності ти сформулював / сформулювала для себе протягом уроку?

КРОК 7. Рефлексія «Літак»

У грі «Камінь - ножиці - папір» кожен із вас щойно зробив маленький крок до розуміння себе: що варто змінити, що важливо визнати і що хочеться взяти з собою. А тепер час зібрати ці думки в щось більше. Ми візьмемо папір, як символ відповідальності за власний вибір, і надамо йому форми. Це буде літак, як знак того, що наші рішення мають силу летіти в майбутнє, впливати, змінювати.

■ Запишіть на папірці відповідь на запитання:

«Що зроблю вже сьогодні за результатами уроку?».

■ Складіть папір у формі літачка (інструкція на дошці).

Коли ми запускаємо паперовий літак, він летить не завжди рівно. Іноді його крутить, зносить убік, він падає. Але найголовніше – він не стоїть на місці. Так само і наші наміри: не завжди ідеальні, але вони рухають нас уперед.

Пам'ятайте, що сила щоденних виборів прокладає впевнену траєкторію польоту до вашої мрії.

(За бажанням можна зробити дошку літаків чи залишити собі як нагадування.)

